VENDIM
Nr. 75, datë 23.11.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vitore Tusha	Anëtare e	"	"
Fatmir Hoxha	Anëtar i	"	"
Gani Dizdari	Anëtar i	"	"
Besnik Imeraj	Anëtar i	"	"
Fatos Lulo	Anëtar i	"	"

me sekretare Belma Lleshi, në datën 24.10.2017, mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 51 akti që i përket:

KËRKUES: Saime Maho, Arben Maho

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Bashkia Tiranë

Zyra Përmbarimore Tiranë

OBJEKTI: Konstatimi i cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si rrjedhojë e mosekzekutimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë nga autoritetet e ngarkuara me ligj.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë; neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ); ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", i ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fatos Lulo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuesve, Saime Maho dhe Arben Maho, që kërkuan pranimin e kërkesës, parashtrimet me shkrim të subjektit të interesuar, Zyrës Përmbarimore Tiranë, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuesit kanë qenë qiramarrës të një banese shtetërore, apartament 2+1 në rrugën "Mine Peza". Në datën 3.6.1989 nga ana e kryefamiljarit A. M., me pëlqimin edhe të kërkuesve, është lidhur aktmarrëveshja me Komitetin Ekzekutiv Popullor të rajonit nr. 3 Tiranë, ku trashëgimlënësi A. M. do të përfitonte një apartament në një pallat tjetër në rrugën "Urani Pano". Kjo aktmarrëveshje është zbatuar nga kërkuesit, por duke qenë se nga ana e organeve të qeverisjes vendore kjo aktmarrëveshje nuk po zbatohej, kërkuesit kanë paraqitur kërkesëpadi pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 744, datë 8.2.2007, ka vendosur: *"Pranimin e padisë së paditësve Saime Maho dhe Arben Maho. Detyrimin e palës së paditur Bashkia Tiranë të zbatojë detyrimin që rrjedh nga aktmarrëveshja e datës 3.6.1989, lidhur midis trashëgimlënësit të paditësve, A. M. me organet e pushtetit lokal."*.

3. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 388, datë 20.2.2008, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 744, datë 8.2.2007, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin e datës 21.4.2008, ka lëshuar urdhrin e ekzekutimit për vendimin nr. 744, datë 8.2.2007, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

5. Pas ankimit të bërë nga Bashkia Tiranë, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 179, datë 30.5.2008, ka vendosur pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 744, datë 8.2.2007, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

6. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi, me vendimin nr. 00-2010-249, datë 12.3.2010, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga Bashkia Tiranë.

II

7. ***Kërkuesit*** i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese me kërkesë për konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, duke parashtruar si vijon:

7.1. Bashkia Tiranë ka zvarritur në mënyrë të tejzgjatur dhe të pajustifikuar ekzekutimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë, duke mos marrë asnjë hap konkret për ekzekutimin e tij, në shkelje të nenit 42 të Kushtetutës.

8. ***Subjekti i interesuar, Zyra Përmbarimore Tiranë,*** në informacionin e sjellë pranë Gjykatës, pretendon se ka bërë të gjithë procedurën për të bërë të mundur ekzekutimin e titullit ekzekutiv.

9. *Subjekti i interesuar, Bashkia Tiranë,* nuk ka paraqitur prapësime me shkrim para Gjykatës lidhur me pretendimet e ngritura në kërkesë.

III
Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimimin e kërkuesve

10. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se çështja e legjitimimit të kërkuesit lidhet drejtpërdrejt me inicimin e një procesi kushtetues. Individi, në kuptim të neneve 131/1/f, 134/1/i dhe 134/2 të Kushtetutës, mund ta vërë në lëvizje këtë Gjykatë për çështje që lidhen me interesat e tij, kur pretendon se i janë cenuar të drejtat kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike, çka nënkupton se kërkuesi duhet të shfrytëzojë në rrugë normale mjetet juridike, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe efikase për një çështje konkrete (*shih vendimin nr. 79, datë 27.12.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Kërkuesit kanë interes të ligjshëm për të kërkuar zbatimin e vendimit gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm dhe në rastin konkret ata u janë drejtuar gjykatave të juridiksionit të zakonshëm, duke shteruar mjetet juridike për mbrojtjen e së drejtës së tyre. Për ekzekutimin e vendimit gjyqësor, kërkuesit i janë drejtuar shërbimit përmbarimor për fillimin e procedurave për ekzekutimin e detyrueshëm dhe kjo e fundit më tej ka vijuar procedurat për vënien në ekzekutim të këtij vendimi.

12. Për sa më sipër, Gjykata arrin në përfundimin se kërkuesja legjitimohet për t'iu drejtuar kësaj Gjykate për konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosekzekutimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë, pasi ajo ka përdorur të gjitha mjetet ligjore në dispozicion dhe nuk ka mjet tjetër për rivendosjen e së drejtës të cenuar.

B. Për pretendimin e mosekzekutimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë brenda një afati të arsyeshëm

13. Gjykata ka theksuar se ekzekutimi brenda një afati të arsyeshëm i vendimit të formës së prerë të gjykatës është pjesë përbërëse e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së. Parimet kushtetuese të lidhura me procesin e rregullt ligjor, si dhe detyrimi për ekzekutimin e vendimeve gjyqësore, i parashikuar në nenin 142/3 të Kushtetutës, nënvizojnë faktin se çdo qytetar, i cili i drejtohet një gjykate kompetente për realizimin e një të drejte, nuk mund të presë pa kufi për realizimin e saj. Ekzekutimi i vendimeve gjyqësore përbën një element thelbësor të shtetit të së drejtës e të vetë nocionit të gjykimit të drejtë dhe çdo organ shtetëror duhet të marrë masat përkatëse për zbatimin e tyre *(shih vendimin nr. 79, datë 27.12.2016, të Gjykatës Kushtetuese).*

14. Gjykimi për realizimin e një të drejte përbëhet nga dy faza, të cilat janë të lidhura pazgjidhshmërisht me njëra-tjetrën. Faza e parë, ose gjykimi në kuptimin e ngushtë, ka të bëjë me njohjen ose deklarimin e së drejtës, që si rregull përfundon kur vendimi gjyqësor merr formë të prerë. Në fazën e dytë, kur nevojitet edhe ndërhyrja, qoftë edhe me masa shtrënguese, për zbatimin e vendimit gjyqësor,

realizohet ai që quhet qëllimi i drejtësisë. Në këtë fazë, e drejta është e sigurt, por kërkohet që ajo të vihet në jetë.

15. Ekzekutimi i vendimit të formës së prerë të gjykatës konsiderohet si faza përfundimtare e realizimit të një të drejte të fituar gjyqësisht. Vetëm pas realizimit të kësaj faze mund të konsiderohet se individi e ka vendosur plotësisht në vend të drejtën e tij të fituar. Pa dyshim që një vonesë në ekzekutimin e një vendimi mund të justifikohet në rrethana të veçanta, por ajo nuk mund të jetë deri në atë shkallë sa të dëmtojë thelbin e së drejtës *(shih vendimin nr. 79, datë 27.12.2016, të Gjykatës Kushtetuese).*

16. Në një çështje që përfshin përcaktimin e një të drejte civile kohëzgjatja e procedurave normalisht llogaritet nga momenti i fillimit të procedurës gjyqësore deri në momentin kur jepet vendimi dhe ekzekutohet ai. Faza ekzekutive konsiderohet si fazë e mëtejshme e të njëjtit proces *(shih vendimin nr. 14, datë 30.03.2015, të Gjykatës Kushtetuese).*

17. Gjykata në jurisprudencën e saj ka vlerësuar se kohëzgjatja e arsyeshme e procedimeve, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, duhet të vlerësohet nën dritën e rrethanave të çështjes dhe duke marrë në konsideratë kompleksitetin e çështjes, sjelljen dhe interesin e kërkuesit, si dhe të autoriteteve përkatëse.

18. Duke e vlerësuar çështjen konkrete në vështrim të respektimit të standardeve të mësipërme, në rastin konkret rezulton se ekzekutimi i vendimit të formës së prerë është pezulluar nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vitin 2008 dhe po Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në vitin 2010 ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga Bashkia Tiranë. Nga data kur Kolegji Civil ka vendosur mospranimin e rekursit, deri në paraqitjen e kërkesës përpara kësaj Gjykate ka kaluar një periudhë më shumë se 7-vjeçare. Një periudhë e tillë për ekzekutimin e vendimit gjyqësor konsiderohet si një afat i paarsyeshëm dhe i gjatë.

i. Kompleksiteti i çështjes

19. Për vlerësimin e kompleksitetit të procedimeve duhet të kenë rëndësi të gjitha aspektet e çështjes, përfshi objektin e çështjes, faktet e kundërshtuara dhe volumin e provave shkresore. Kompleksiteti i çështjes, në balancë me parimin e sigurimit të administrimit të përshtatshëm të drejtësisë, mund të justifikojë kohëzgjatje kohore të konsiderueshme *(shih vendimin nr. 79, datë 27.12.2016, të Gjykatës Kushtetuese).*

20. Në rastin konkret, çështja në shqyrtim ka për objekt mosekzekutimin e vendimit të formës së prerë brenda një afati të arsyeshëm për dorëzimin e apartamentit kërkuesve sipas aktmarrëveshjes së lidhur midis palëve. Kjo çështje nuk paraqet rrethana të veçanta apo kompleksitet që mund të justifikojë një vonesë në ekzekutimin e vendimit, ndaj vlerësimi i sjelljes së autoriteteve publike dhe kërkuesit është me rëndësi në këtë kontekst.

ii. Interesi dhe sjellja e kërkuesit

21. Në rastin konkret, interesi i kërkuesve është i dukshëm dhe real, për sa kohë që detyrimi i palës debitore lidhet me të drejtën e tyre për të zbatuar aktmarrëveshjen e datës 3.6.1989. Nga aktet bashkëlidhur kërkesës rezulton se kërkuesit kanë vepruar në përputhje me të drejtat e tyre procedurale, duke shteruar mjetet ligjore në dispozicion për ekzekutimin e detyrimit që buron nga vendimi gjyqësor i formës së prerë. Ata kanë shfaqur interes të vazhdueshëm për ekzekutimin dhe nuk rezulton të jenë bërë shkak apo të kenë shkaktuar vonesa në këtë drejtim.

22. Të ndodhur përpara faktit se aktmarrëveshja e datës 3.6.1989 nuk po zbatohej nga institucionet përkatëse, kërkuesit kanë paraqitur kërkesëpadi në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë. Kjo e fundit, me vendimin nr. 744, datë 8.2.2007, ka vendosur: *"Pranimin e padisë së paditësve. Detyrimin e palës së paditur Bashkia Tiranë të zbatojë detyrimin që rrjedh nga aktmarrëveshja e datës 3.6.1989, lidhur midis trashëgimlënësit të paditësve, A. M. me organet e pushtetit lokal."*. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 388, datë 20.2.2008, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 744, datë 8.2.2007, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin e datës 21.4.2008, ka lëshuar urdhrin e ekzekutimit për vendimin nr. 744, datë 8.2.2007, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Pas ankimit të bërë nga Bashkia Tiranë, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 179, datë 30.5.2008, ka vendosur pezullimin e

ekzekutimit të vendimit nr. 744, datë 8.2.2007, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Gjithashtu, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi, me vendimin nr. 00-2010-249, datë 12.3.2010, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga Bashkia Tiranë. Më pas, kërkuesit i janë drejtuar Bashkisë Tiranë për ekzekutimin e vendimit gjyqësor, me shkresën nr. prot. S-5143, datë 4.4.2012. Bashkia Tiranë, me shkresën nr. prot. S-5143/1, datë 17.4.2012, u ka kthyer përgjigje kërkuesve, duke u shprehur se është duke ndjekur rrugën institucionale për të mbështetur në kuadër ligjor zgjidhjen e problematikës së strehimit të tyre. Pas këtyre veprimeve janë përsëri kërkuesit të cilët, me shkresën nr. prot. S-7990, datë 5.6.2014, i kanë kërkuar përsëri Bashkisë Tiranë ekzekutimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë. Bashkia Tiranë, me shkresën nr. prot. S-7990/1, datë 18.6.2014, u ka kthyer përgjigje kërkuesve, duke u shprehur se ka ushtruar rekurs kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur pezullimin e ekzekutimit të vendimit. Më pas janë përsëri kërkuesit të cilët, me shkresën nr. prot. S-8784, datë 25.6.2014, vënë në dijeni Bashkinë Tiranë se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2010-249, datë 12.3.2010, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga Bashkia Tiranë.

iii. Sjellja e autoriteteve

23. Gjykata ka theksuar se në fazën e ekzekutimit marrin pjesë jo vetëm palët, pra debitori dhe kreditori, por edhe organet kompetente të ngarkuara me ekzekutimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë. Roli i këtyre organeve bëhet vendimtar kur debitori nuk pranon të ekzekutojë vullnetarisht detyrimin e tij karshi kreditorit. Në raste të tilla, procesi i vendosjes në vend i një të drejte të shkelur përfshin jo vetëm vendimmarrjen e gjykatave, por edhe mënyrën e kryerjes së veprimeve konkrete të organeve përgjegjëse të ngarkuara me ekzekutimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë (*shih vendimin nr. 79, datë 27.12.2016, të Gjykatës Kushtetuese).*

24. Kur autoritetet administrative refuzojnë, neglizhojnë ose vonojnë t'i ekzekutojnë këto vendime, garancitë që gëzon një palë e përfshirë në një proces gjyqësor e humbasin qëllimin e tyre. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se një vonesë në ekzekutimin e një vendimi mund të justifikohet në rrethana të veçanta, por ajo nuk mund të jetë në atë shkallë sa të dëmtojë thelbin e së drejtës (*shih vendimin nr. 79, datë 27.12.2016, të Gjykatës Kushtetuese).*

25. Në lidhje me autoritetet publike të përfshira në këtë proces duhet të shqyrtohet sjellja e secilit prej tyre. Për sa u përket veprimeve të përmbaruesit gjyqësor shtetëror, si subjekt procedural në fazën e ekzekutimit, rezulton se zyra e përmbarimit i është drejtuar Bashkisë Tiranë për ekzekutimin vullnetar të vendimit gjyqësor të formës së prerë me shkresën nr. 5622 prot., datë 8.5.2008. Bashkia Tiranë, me shkresën nr. 4515/2 prot., datë 26.6.2008, i ka kthyer përgjigje zyrës përmbarimore, duke u shprehur se ka ushtruar rekurs kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur pezullimin e ekzekutimit të vendimit. Me shkresat nr. 11656 prot., datë 28.10.2011, nr. 4099 prot., datë 27.1.2012, nr. 10349 prot., 21.10.2014 dhe nr. 9243 prot., datë 26.9.2016, zyra përmbarimore ka urdhëruar Bashkinë Tiranë për ekzekutimin e vendimit gjyqësor. Me shkresën nr. 29357/1 prot., datë 21.10.2016, Drejtoria e Përgjithshme Juridike e Bashkisë Tiranë i ka dërguar për zbatim shkresën e fundit të dërguar nga zyra përmbarimore Drejtorisë së Strehimit Social në Bashkinë Tiranë. Kjo e fundit, me shkresën nr. 29357/2 prot., datë 11.11.2016, i ka kthyer përgjigje Drejtorisë Juridike të Bashkisë Tiranë se struktura përgjegjëse për trajtimin e kësaj çështje është Enti Kombëtar i Banesave. Me shkresat nr. 904 prot., datë 11.1.2017, dhe nr. 909/1 prot., datë 7.2.2017, Drejtoria Juridike e Bashkisë Tiranë i është drejtuar zyrës përmbarimore, ku i kërkon vënien në dispozicion të kopjeve të njësuara me origjinalin me vulë gjykate ose të noterizuara të vendimeve gjyqësore. Me shkresën nr. 1182 prot., datë 13.2.2017, zyra përmbarimore i ka dërguar Drejtorisë Juridike të Bashkisë Tiranë vendimet gjyqësore sipas kërkesës së kësaj të fundit. Drejtoria Juridike e Bashkisë Tiranë, me shkresën nr. 21815/1 prot., datë 13.7.2017, i ka dërguar zyrës përmbarimore një memo të përgatitur nga Drejtoria e Strehimit Social. Nga përmbajtja e memos rezulton se Drejtoria e Strehimit Social i është drejtuar kryetarit të Bashkisë Tiranë, duke i sjell në vëmendje se duhet të bëhet ekzekutimi i detyrimit, ku përfshihet: "Detyrimi i palës së paditur Bashkia

Tiranë të zbatojë aktmarrëveshjen e datës 3.6.1989, lidhur midis trashëgimlënësit të paditësve, Ali Maho me organet e pushtetit lokal.".

26. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se veprimet e përmbaruesit gjyqësor shtetëror, si subjekt procedural në fazën e ekzekutimit, kanë qenë formale. Edhe pse ai i ka dërguar disa shkresa debitorit për ekzekutimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, nuk rezulton që të ketë marrë ndonjë masë tjetër ligjore, siç është vendosja e sanksioneve apo dhe kallëzimi penal për pengim të ekzekutimit.

27. Më tej, Gjykata ka theksuar se i takon debitorit të gjejë një mundësi zgjidhjeje sa më të përshtatshme, me qëllim vënien në vend të së drejtës së kreditorit. Autoritetet shtetërore nuk mund të justifikohen me pamundësinë objektive për të mos respektuar një detyrim që vjen nga një vendim gjyqësor, por duhet të përpiqen me të gjitha mjetet dhe mundësitë që kanë në dispozicion për ta zbatuar atë. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se shteti duhet të marrë përsipër vazhdimisht detyrimin për të siguruar palët pjesëmarrëse në proces se do të kenë mundësi reale të ekzekutojnë vendimin gjyqësor të formës së prerë dhe se e drejta për të pasur akses në gjykatë do të ishte iluzion, nëse sistemi ligjor ose zbatimi i tij në praktikë do të bëhej shkak që një vendim gjyqësor i formës së prerë të mbetej i paekzekutuar dhe i pazbatueshëm për një kohë tepër të gjatë *(shih vendimin nr. 14, datë 30.3.2015, të Gjykatës Kushtetuese).*

28. Referuar veprimeve konkrete dhe sjelljes së debitorit, Gjykata vlerëson se ky i fundit nuk ka marrë masat e duhura për vënien në ekzekutim të vendimit gjyqësor të formës së prerë. Ai duhet të kishte marrë të gjitha masat e nevojshme dhe të gjente mjetin e përshtatshëm ligjor për zbatimin e aktmarrëveshjes së datës 3.6.1989, si një detyrim ligjor i cili rrjedh nga një vendim gjyqësor që tashmë është titull ekzekutiv.

29. Në përfundim, Gjykata vlerëson se organet shtetërore, nëpërmjet sjelljes së tyre, kanë cenuar të drejtën e kërkuesit për një proces të rregullt ligjor, të sanksionuar në nenin 42 të Kushtetutës dhe në nenin 6 të KEDNJ-së, për shkak të mos-ekzekutimit të vendimeve gjyqësore të formës së prerë brenda një afati të arsyeshëm.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosekzekutimit të vendimit gjyqësor të formës së prerë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e publikimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Fatmir Hoxha, Gani Dizdari, Besnik Imeraj, Fatos Lulo